

de Volkskrant

[Binnenland](#) [Buitenland](#) [Economie](#) [Sport](#) [Kunst](#) [Wetenschap](#) [Internet](#)

Een strandpaviljoen van stobalen

REPORTAGE, door Chris Keulemans op 22 maart '01, 00:00, bijgewerkt 20 januari '09, 14:10

Kraken heeft geen zin. 'Er is niks meer.' Amsterdam heeft een trauma overgehouden aan de ontruiming van een reeks pakhuizen en silo's in de haven, die de subcultuur de stad uitjoeg. In Kinetisch Noord, op het oude terrein van de vroegere NDSM-scheepswerf, werken beide partijen, overheid en kunstenaars, aan iets nieuws. Met film- en theaterzalen, ateliers, ertussendoor skaters en dansers, een thuisbasis voor de Dogtroep en exposities langs het water.

'EEN NIEUWE stad', zegt de initiatiefneemster.

'De avant-garde die voor de troepen uittrekt', zegt de schrijver van de gemeentelijke startnotitie.

'Grote publieksruimtes waar je ook nog eens iets vies mag maken zijn er in Amsterdam niet meer', zegt de voorzitter.

'Een fraai voorbeeld van publiek-private samenwerking', zegt de projectleider.

'Een soort Eurodisney', zegt de theatermaker, 'het nabouwen van iets wat ergens anders al bestond en daar heel goed werkte.'

De ontruiming van de Kalenderpanden, de Graansilo's en Vrieshuis Amerika hebben Amsterdam een trauma bezorgd waarvan de volle omvang nog moet blijken. Er werd in die kolossale oude handelspanden geskate, brood gebakken, theater gemaakt, onderhandeld met ambtenaren, gewebcast, onderdak geboden aan Italiaanse backpackers, gedanst zonder horecavergunning - en toen kwam de politie. Niemand is trots op de afloop, behalve misschien de eigenaars van de nieuwe appartementen die nu vanuit de Silo genieten van hun ruime uitzicht over het IJ.

Kinetisch Noord moet het trauma helen. Eind 1999 schreef stadsdeel Amsterdam-Noord een prijsvraag uit: welke cultureel ondernemer heeft het beste plan voor het voormalige NDSM-terrein? Sinds ze daar ophielden grote schepen te bouwen, twintig jaar geleden, ligt er negentigduizend vierkante meter industrieel erfgoed braak. Twee reusachtige scheepskranen torenen werkloos uit boven de onmetelijke loodsen en de langzaam in het water glijdende hellingbanen.

Vijf leden van het Gilde van Werkgebouwen, een vereniging van gekraakte panden aan het IJ, verzonden 'een multidisciplinaire cultuurwerf'. Ze noemden het Kinetisch Noord en wonnen de prijsvraag. De gemeente zegde vijftien miljoen gulden toe, uit de 65 miljoen broedplaatsengeld dat er tot 2005 is gereserveerd onder het motto 'Geen cultuur zonder subcultuur'. En als over een jaar met dit geld het dak, de lichtstraten, het riool, de elektra en de afvaldepots zijn opgeknapt, mogen de kunstenaars de loodsen voor tien jaar huren.

Het visioen is prachtig. De droom die elke stad nodig heeft. Een domein voor 'kunstenaars, ambachtslieden en kleine ondernemers die door het verdwijnen van panden elders in de stad nieuwe ruimte nodig hebben'. Eva de Klerk, een van de initiatiefnemers, wil hier de stad opnieuw uitvinden. 'Wij gaan hier laten zien dat je nog altijd zelf invloed kan uitoefenen op je omgeving. De bewoners worden elkaars opdrachtgever en afnemer. Er ontstaat een eigen economie, met ruimte voor mensen die zich niet aanpassen aan opgelegde regels.'

De website - www.ndsm.nl - beschrijft een zomeravond in de nabije toekomst. Na de oversteek vanaf het Centraal Station geven twee gigantische blauwe deuren toegang tot een loods zo hoog en diep dat je het einde ervan niet kan

ARCHIEF

Neem nu een abonnement op de Volkskrant!

WEBWINKEL

Gouden boekjes van Toon Tellegen

Drie verhalen die Toon Tellegen schreef voor zijn eigen kleinkinderen zijn nu verschenen als Gouden Boekjes. Deze drie schitterend geïllustreerde boekjes zijn nu verkrijgbaar voor slechts €15,-!

[MEER INFO](#)

WEBWINKEL

Toots Thielemans

Nieuw album met een verzameling sublieme live-opnamen van alle bekende liedjes. Deze cd is exclusief verkrijgbaar bij de Volkskrant, in een luxe uitvoering met een uitgebreid cd-boekje.

[MEER INFO](#)

zien. 'Skaters scheren langs een glazen wand als piranha's in een aquarium.' Film- en theaterzalen, publiek dat op verschillende hoogtes in- en uitloopt, ongelijksoortige ateliers met houten deuren en staalplaten. 'Een dansgroep beweegt zich acrobatisch door de hoge ruimte aan trapezes, ze vallen in netten en lopen er als struisvogels weer uit.' Onder de grote hellingbaan de thuisbasis van de Dogtroep. Exposities langs het water, aan de voet van de zware stalen kraan. Een strandpaviljoen van strobalen.

Bart Sabel van het Silo Theater wil er straks wonen en werken. Om het woord 'broedplaatsenbeleid' moet hij een beetje lachen. 'Het is een contradictie. Idealen en geld gaan nooit samen.' Maar voor de tent en de werkplaats van het Silo Theater, waarin dromerige en uitbundige constructies de hoofdrol spelen, wordt Kinetisch Noord een goed onderkomen. 'Iets nieuws kraken heeft geen zin. Er is niks meer. Nu willen we iets dat blijft. En daar willen we best voor betalen, als het maar een plek is die je samen maakt, zonder apparaat dat de regels stelt.'

Wordt dit de laatste vestigingsplaats voor de generatie kunstenaars uit de subcultuur die al vijftien jaar van pand tot pand door Amsterdam zwerven? 'Het zou jammer zijn als het daarbij bleef. Het moet een hybride plek worden. Een mix van houtkachels en digitale mensen die we weglokken uit hun steriele kantoren met stofvrije computers', zegt Marleen Stikker, de voorzitter van het beoogde stichtingsbestuur. Zij heeft haar sporen verdiend in Amsterdam bij projecten als het WG-terrein, De Digitale Stad en meest recent de Maatschappij voor Oude en Nieuwe Media in de Waag.

Eva de Klerk weet al dat ze een nieuw soort organisatie moet verzinnen. Op haar leeslijstje staan titels als Organizing Genius: the Secrets of Creative Collaboration en Disorganization, the Handbook of Creative Organizational Change. Nu gaat het erom de plannen in praktijk te brengen.

Bij stadsdeel Noord is Fred Stammeshaus aangetrokken als extern projectleider, 'om de zaak financieel en juridisch op de rails te zetten'. Kinetisch Noord moet de culturele trekpleister worden van een oud havengebied vol nieuwe woningen en bedrijven. Een nog dichtere bebouwing dan het KNSM-eiland, zegt het bestemmingsplan. 'De CV/BV Durf moet het hele gebied gaan ontwikkelen', zegt Stammeshaus. 'Dat is een initiatief van het stadsdeel met een scala aan private organisaties.' Kinetisch Noord is daar nog wat huiverig voor, bang dat ze ondergesneeuwd raken onder de commerciële belangen. Nu is die combinatie van zelfwerkzaamheid en autonomie nog hun kracht, maar volgens Stammeshaus zullen ze moeten professionaliseren. 'Neem het strandpaviljoen. Daar moet ik straks niet alleen een stampot voor vijf gulden krijgen. Ik moet er ook kunnen dineren met mijn zakenrelaties. Het midden tussen een gaarkeuken en een vijfsterren-restaurant, dat is het ideaalbeeld.'

Iedereen koestert zijn eigen verwachtingen. Maatschappelijk, cultureel en economisch rendement strijden om de voorrang. 'De overheid zou zo'n terrein gewoon, bam, uit de markt moeten halen', vindt initiatiefneemster De Klerk. 'Het wordt geven en nemen', zegt projectleider Stammeshaus.

'Als de gemeente te ver gaat in zijn bemoeizucht, laat Eva het hele plan rustig vallen', gelooft theatermaker Bart Sabel. 'Dat hele broedplaatsenbeleid moet zich eerst maar eens bewijzen.'

Marleen Stikker, voorzitter van het stichtingsbestuur, vindt de plotselinge vrijplaatsenliefde van de gemeente iets te pragmatisch. 'Natuurlijk stellen ze voorwaarden bij dat geld. Het gaat tenslotte om publieke middelen. Maar ze komen nu binnen met het klassieke instrumentarium van de projectontwikkelaar. Het gesprek over de consequenties van de autonomie die zo'n vrijplaats kenmerkt, moet nog op gang komen. Nu worden de kunstenaars nog als kwartiermaker gezien die het gebied aantrekkelijk moeten maken, zodat het straks economisch rendabel is. Maar wat gebeurt er met ze als het huurcontract over tien jaar afloopt? Met welke maatstaven meet je dan of de plek een succes is geworden?'

Die strijd komt later, zegt Jurgen Hoogendoorn, beleidsmedewerker Stedelijke Woningdienst Amsterdam en lid van de projectgroep Broedplaats. 'Voorlopig krijgt Kinetisch Noord alle tijd en ruimte om zich te bewijzen. De gemeente faciliteert alleen maar, om te voorkomen dat de vastgoed-druk ze verjaagt.' En als de kunstenaars straks toch weer verder trekken, 'dan is dat de paradox van de avant-garde. Die ontdekt telkens nieuw terrein, maar vestigt zich nooit blijvend.' Voorlopig ziet hij in Kinetisch Noord een model voor de stedelijke

vernieuwing van de toekomst. De lichte en flexibele bouwtechnieken, de zelfwerkzaamheid van de bewoners, de vloeiende overgang van openbaar naar privé, de samenwerking tussen alle betrokkenen - het is nog nooit op deze schaal vertoond. Daar ligt de sleutel voor het slagen.

De havenwind waait koud over het roestige spoorbaantje en de woekerende struiken. De scheepskraan steekt roerloos de lucht in. 'Het liefst', verzucht Bart Sabel, 'zouden we de werkplaats van het Silotheater in die kraan willen bouwen. Intuïtief is dat de plek waar ons werk thuishoort. Maar die kraan is gezichtsbepalend. Het stadsdeel zal er wel niet aan willen.'

Fred Stammeshaus, projectleider, aarzelt geen moment. 'Een theaterwerkplaats in de scheepskraan? Daar valt over te praten. Daar valt zeker over te praten.'

Stuur dit artikel door

 E-mail Printversie

Tags: [infrastructuur](#), [volkshuisvesting](#), [kunst en cultuur](#)

POPULAIR

[Vrije seks is bezig de samenleving te slopen](#)

[Nina Brink en Pieter Storms](#)

[Autoloze zondag - Rotterdam blijft vies dus waarom meedoen? \(Gerectificeerd\)](#)

[Binnenstad Amsterdam op 19 september afgesloten voor auto's](#)

[Messentrektocht in historisch Chicago aan de Maas](#)

Stratenmaker Offertes

6 Gratis Offertes in Maar 2 Minuten

Vergelijk Altijd Voordat Je Koopt!

www.StratenmakerOffertes.nl

UPC Telefonie

Goedkoop bellen via de kabel.

Zeer Voordelig bij UPC. Info?

UPC.nl/Telefonie

Bank of Scotland

Nu € 30 cadeau bij onze nieuwe

spaarrekening. Open nu online!

www.bankofscotland.nl/sparen

HBO/WO - Veel vacatures

Nieuwste vacatures, Mis ze niet!

Nu inschrijven, direct in je inbox

www.StepStone.nl/Vacatures

Meet & Greet AMC

Werken in de acute intensieve zorg?

Bezoek 21, 22 of 23 sept het AMC!

www.amc.nl/meet&greet

Horecabanen Luchtmacht

Kom gezellig werken in de keuken of

't bedrijfsrestaurant. Informeer!

www.werkenbijdeluchtmacht.nl/horeca

Stratenmaker Offertes

6 Gratis Offertes in Maar 2 Minuten

Vergelijk Altijd Voordat Je Koopt!

www.StratenmakerOffertes.nl

UPC Telefonie

Goedkoop bellen via de kabel.

Zeer Voordelig bij UPC. Info?

UPC.nl/Telefonie

Bank of Scotland

Nu € 30 cadeau bij onze nieuwe

spaarrekening. Open nu online!

www.bankofscotland.nl/sparen